

Sunum Raporu

Furkan ARAL

YOLSUZLUK

01.03.2017

YOLSUZLUK

“Ölçüyü tam yapın. Eksik verenlerden olmayın. Doğru terazi ile tartın. İnsanların mallarını ve haklarını eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın. Sizi ve önceki nesilleri yaratana karşı gelmekten sakının.” Şuara 26/181-184

Yolsuzluk, TDK tarafından yapılmış en basit tanımıyla “*Bir görevi, bir yetkiyi kötüye kullanma*” manasına geliyor. Yolsuzluk kavramı irdelendiğinde, ortak yetkiyle donatılmış kişi(ler), bu kişilerin karar alma güç veya yetkilerini düzenleyen kurallar, bu kuralların ihlali ve bu ihlal sonucunda kişilere, gruplara veya topluma zarar verilmesi unsurlarından meydana geldiği görülmektedir. Fakat ne bu tanım ve unsurlar ne de başka tanımlar “yolsuzluk” olgusunu tam manası ile anlaşılabilir, anlamlandırılabilir ve sonuç olarak önlenebilir kılıyor. Yolsuzluğu tam manasıyla anlayabilmek için öncelikle sebepleri üzerinde düşünmek ve durumun ve olayların psikolojik, sosyolojik, medyatik ve siyasi altyapısını irdelemek gerekiyor. Bu ‘sondaj’ çalışmasını yapmadan yolsuzluğu anlayabilmek, dolayısıyla yolsuzluğa karşı çözüm yolları üretebilmek mümkün değildir. Bu olgular göz ardı edilerek üretilecek çözümler ve ortaya atılacak çözüm önerileri günü kurtarmanın ötesine geçemeyecektir.

Çeşitleri ve Sebepleri

Yolsuzluğun birçok çeşidi bulunuyor. Rüşvet, zimmet, kara para aklama, haraç, rant kollama, kayırmacılık gibi bilinen türlerinin yanında lobicilik, oy ticareti, politik faaliyetlerde harcanan para kaynağının gizlenmesi, gönül yapma (suvasyon) gibi az bilinen türleri de mevcuttur.

Yolsuzluk olgusunu sebepler üzerinden iç ve dış sebepler olarak ele almak gerekir. İç sebepler, sistemin yanlış temeller üzerinde kurulmuş olmasından ya da sistemden kaynaklanan ve

bu yüzden bizzat sistemin kendisinde değişiklik yapılmadan önüne geçilemeyecek sebeplerdir. Dış sebepler ise zaten yanlış temeller üzerine oturtulmuş olan sistemin doğal bir sonucu olarak kendiliğinden ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkan sebepler olarak tanımlanabilir. Böylece dış sebepler de iç (asıl) sebeplerin sonuçları haline geliyor. Dış sebeplerden bazıları; gelir dağılımındaki adaletsizlik, kamuda liyakat sisteminin olmaması, sivil toplum kuruluşlarının görevlerini yerine getirmemesi olarak sıralanabilir. Asıl (iç) sebeplerden bazıları ise kanunların toplum tarafından özümsemeden, adeta dayatılarak çıkarılması, siyasi partilerdeki lider oligarşisi ve yolsuzluğun toplum tarafından kanıksanmasıdır. Yukarıda da bahsedildiği üzere dış sebepler, iç sebeplerin bir sonucu olarak meydana gelirler. Dolayısı ile iç sebepler ortadan kaldırıldığında dış sebeplerin de doğal olarak ortadan kalkacağı kanaatindeyiz.

Topluma ve Bireye Etkileri

Öncelikle bilinmelidir ki yolsuzluk olgusunun en büyük kaynağı yine yolsuzluğun kendisidir. Çünkü yolsuzluk yolsuzluğu doğurur. Ayrıca yolsuzluk gelir dağılımında uçuruma ve dolayısıyla “halkın” günden güne yoksullaşmasına sebep olur. Yoksullaşma ve “yol”suzlaşmanın en büyük sebebi ve bireyler üzerinde en büyük sonucu ise kanıksamadır. Bireyler yolsuzlukları kanıksadıkça durum içinden çıkılmaz bir hal alacaktır.

Ekonominin insan ve toplum psikolojisi üzerindeki belirleyici olumlu ve olumsuz etkilerini düşündüğümüzde; yolsuzluğun yaygın olduğu bir toplumda toplumsal barışın ve huzurun var olmadığını söyleyebiliriz. Toplum bireyleri arasında ciddi farklılaşmalara yol açan yolsuzluk; kamu nimetlerinden belirli kesimin -özellikle siyasal ve bürokratik kanallara yakın olanların- refah içinde yaşamasını sağlarken, diğer bir kesimin de büyük bir yoksulluk içinde yaşamasının sebebi olmaktadır. İnsanın insanla, insanın toplumla, insanın eşya ve en önemlisi Allah’la olan bağımlı ilişkisini hiçe sayan yolsuzluk, büyük bir zülümdür.

Mücadele - Çözüm Önerileri

Kuşkusuz yolsuzluk, kamu mallarını ellerinde emanet olarak bulunduranların başta hukuka ve ahlaki değerlere olmak üzere toplumun her bir ferdine ihanet etme halidir.

Devlet dairelerinde yolsuzluk şimdiye kadar ortaya çıkmış olan tüm devletlerde olduğu gibi Türk ve İslam devletlerinde de büyük bir sorun teşkil etmiştir. Zira Osmanlı devletinde Kanuni döneminde yaşamış şair Fuzuli de ünlü şikâyetnamesinde yolsuzluk ve rüşvet ile ilgili olarak “*Selam verdim rüşvet değildir deyü almadılar*” der. Bu da bize “yolsuzluk” sorununun dönemsel veya geçici olmadığını, bilakis üzerinde ehemmiyetle durulması gereken ve devlette çok büyük sorunlara yol açabilecek hatta bizzat devletin kendisine mal olabilecek ciddi bir sorun olduğunu gösteriyor. Bu sebeple öncelikle yolsuzluğu bir sorun olarak görmek daha sonra onu sebepleri ile beraber anlamak ve neticede bu soruna çözüm yolları üretmek büyük önem arz etmektedir.

Yolsuzlukla mücadele üzerine üretilecek en temel çözüm önerisi devlet-sistem kaynaklı bir çözüm önerisinden ziyade insan kaynaklı bir çözüm önerisi olmalıdır. İnsanı aza tamah yerine sürekli yeniyeye ve reklam edilene yönlendiren bir sistemde, hangi rejim, hangi sistem kurulursa kurulsun, hangi lider başa gelirse gelsin, yolsuzluğun önüne geçilemez. Çünkü birey hep daha iyisini (!) isteyecek ve bu isteğe sistem içinde ulaşamazsa yolsuzluk başta olmak üzere sistem dışı yöntemlere başvuracaktır. Bu sebeple başta öğretim - eğitim verilmelidir ki yolsuzluk olgusu çöpe atılabilsin. Bunun yanında medyanın, sivil toplum örgütlerinin ve bireylerin “hak arama bilinci” ile donatılmaları, bunu kendilerine şiar edinmeleri de oldukça önemlidir. Zira kötülüğe tepkisizliğin de bir kötülük olduğu bilincinden yoksun, bir yanlış/kötülük gördüğü zaman eliyle, diliyle düzeltmeye çalışmayan yahut kalbiyle bu yanlışla buğz etmeyen bireyler ve bu bireylerden oluşan STK’lar, medya organları, toplum ve bunları barındıran devletlerde ne yolsuzluğa ne de başka bir hukuksuzluğa son verilebilir.

Bu öneriler dışında kamu kuruluşlarında şeffaflığın sağlanması, yolsuzluğun ve yolsuzluk şüphesinin ortadan kaldırılması için atılacak önemli bir adımdır. Yolsuzluk mikrobi en çok şeffaflık ışığından korkar ve en zor da şeffaflığın sağlandığı kuruluşlarda yayılabilir. Yolsuzlukla mücadele anlamında, devlet sisteminin ve bürokratik işlemlerin gelişen teknolojik imkânlarla birlikte, her işlemin kayıt altına alınması ve vatandaşın bu kayıtlara ulaşabilirliğini sağlamak da önemli bir yöntemdir.